

פרשת ואתחנן

ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר (ג, כג)

ואתחנן אין חנון בכל מקום אלא לשון של מתנת חנם, אע"פ שיש להם לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים, אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם וכו'. (רש"י).

יש לדקדק מהו הלשון 'מתנת חינם' והלוא כל מתנה היא בחינם, דאילו בשכר אין זה מתנה.

וי"ל, דהנה א"י בגמ' (גיטין נ) 'אי לאו דאית ליה הנאה מיניה לא יהיב ליה מתנה'. ומבואר, דאף בנתינת מתנה יש הנאה לנותן, וכתב הרא"ש (שם פ"א סי"ט) 'דרגילות הוא כמה פעמים שאדם נותן לקרובו או לאוהבו אע"ג דלא עבד ליה נוח נפשיה מעולם, אבל אין דרך אדם לשחרר עבדו אי לאו דעבד ליה נוח נפשיה טובא'.

ובזה אפשר לפרש את הלשון דמתנת חנם. דאע"פ שיש לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים שהם יגרמו להנאה לנותן וע"ז ירצה ליתן את מתנתו לכל הפחות כעבד כנעני דעבד נוח נפשיה לאדונו, ובעבור זה משחררו, כ"ז אין תולין במעשיהם אלא מבקשים מתנת חינם. דהיינו מתנה בלא שיעשו נוח נפשיה לנותן

מקור: פרדס יוסף